

Олександр Де

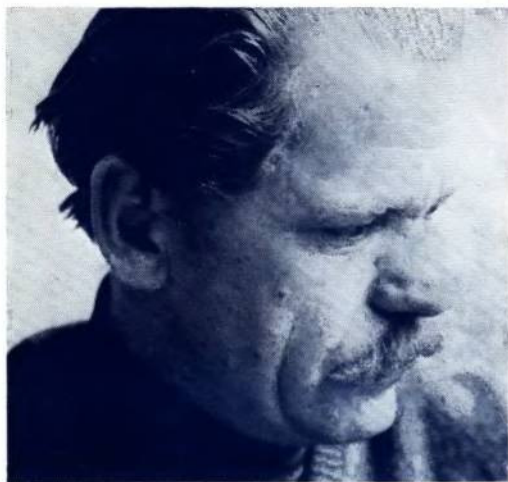
Вогонь трояндний

CHAIKA PUBLISHING LTD

London

1970

ПОЕТ ГЛИБОКИХ РОЗДУМІВ

Читаю кілька свіжих рядків Олександра
Де:

»Трояндам дощ холодний залишив:
Хай їм обміє всміхнені уста.
А сам — під сонце!
Сонцем вічно б жив —
Воно ж оґріло молоді літа!

Чарівне море дотиком руки
Відмолодило тіло, в тілі — кров,
Збудило з болем молоді думки,
З якими жив, з якими сміло йшов...«

Ось ще із саиноґо про Майорку із його
книжки »Без сліз«:

»Піднятись вранці з сонцем, в ритм
пісень
Зійти на шпиль скали і споглянуть,
Як ніжно розцвітає теплий день
Над нею і в затоці Маґалуф.

Випити легіт, материнських рук
Живучу ласку нїжну і п'янку,
Що будить до життя, що кожний звук
Сплїтає у симфонію дзвінку«.

Я глянув на людину переді мною: сильну,
відчутливу, вічношукаючу гармонії між
духом і тілом, постійно подорожуючу, жи-
вучу в глибоких роздумах, повну людського
духа. Його сильний слов'янський дух, зда-
валося, розбудив у мені далекий зв'язок із
прабатьками, пригадав далекі степи, місти-
ку далеких віків.

— Життя людини є вічним шуканням,
постійним удосконаленням себе, як людини,
через науку. Найважливішим для людини
є: вміти щиро давати. Висловлювати сло-
вами потреби для внутрішнього буття. Ду-
мати, роздумувати, знати, розуміти.

Я переглянув його невеличку книжку в

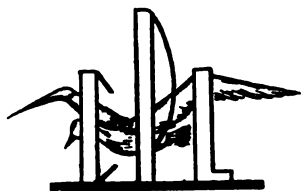
Олександр Де

ВОГОНЬ
ТРОЯНДЕНІЙ

Олександр Де

ВОГОНЬ ТРОЯНДНИЙ

Накладом В-ва «Чайка»
Лондон
1970

ОЛЕКСАНДЕР ДЕ
ВОГОНЬ ТРОЯНДНИЙ
(in Ukrainian language)

Published by
CHAIKA PUBLISHING LTD
50/52 Boscombe Rd.
London, W.12., England.

FIRST EDITION
©
Copyright by Olexander De
1970

*Printed in the United Kingdom for Chaika Publishing Limited
by Multilingual Printing Services
200 Liverpool Road, London, N.1.*

ВОГОНЬ ТРОЯНДНИЙ

Червень трояндний, місяцю мій,
місяцю сонця і снів!

В нім народився, в нім я дозрів,
в нім я збираюсь до жнив,
в нім . . .

О, троянди, букети життя!

Перші, що зір віднайшов,
в серце вплелися, із серця хотять
сіяти братню любов . . .

Жаль?

Ні, не жаль!

Нектарові шляхи

сліплять, скорочують зір!

А чи ж один космонавт залюбки
прагненням мчить до зір?

Я ж із трояндами зжився: мені
шлях, що вчепивсь підошов,
вічно в окопах, в постійній війні
за всенародну любов.

Червень трояндний, місяцю мій,
місяцю пісні й краси,
ти у троянді вогонь запалив, —
прошу, його не гаси!

Червень, 1968 р.

ЗИМА ЧЕКАННЯ

Яка довга зима чекання!
В передгроззі спокійний день,
Нашорошена мить вагання
Випирає ввесь дух з легень.

Шторм ще там: горизонт чіпляє
Темножовтим крилом пожеж . . .
В передгроззі усе буяє
І стримить до природних меж.

Чи закрити нічну хвіранку
На вікні у прийдешній час?
О, навіщо?!
Я ж навітанку
Привітаю з весною вас
Уцілілих.

Ізнову роси,
Як ті сльози грозових днів,
Впоять житні русяві коси,
Щоб господар степів радів.

Що — горза та?!
Зірву хвіранку:
Свіжий степ у моїм вікні!
Перекреслюю з раннього ранку
Прохолодні чекання дні,

Поспішаю в обійми бурі:
На руїнах її слідів
Свіжа пісня зі струн бандури
Кине щастя під ноги вдів.

Липень, 1969 р.

ІЗ МУЗОЮ

Я ж не вибирав тебе:

із росами

в ніч червневу впала на уста,

напоїла піснею, непрошена,

духу піддаючи:

»Виростай,

виростай в саду терпіння!«

Звуками

щирих слів, невчutih і чітких,

в ритм почало моє серце стукати,

в ритм відлунний сильних і слабих.

Сад вмирав:

пеньки навіть ховалися

в повієм зарослий чорнозем . . .

А до мене завше ти з'являлася:

розсаджала сад над повієм.

Мерло все:

і друзі-однокурсники,

рідні й найрідніші . . .

Без хрестів

в чорнозем родючий його власників

мов тварин вкидали . . .

Я б не жив,

якби ти, дитиною незбагнена,

в ті холодні та жорстокі дні

У надію не була зодягнена

й не стояли при моїм вікні.

О, я чітко й свіжо пам'ятаю все:
ти тримала свічку у руках,
свічку Правди, свічку незгасаючу,
і манила на широкий шлях.

Із слабих — я упивався силою,
в чорних грозах спотикавсь, а йшов.
Стежкою чужою і немилою
із тобою я збирав Любов.

От і все!
Усе життя-історія:
Ти і я, між нами — чорнозем.
То ж схилюся, Музо непокорена,
перед кожним плодovitим днем.

* * *

Де вони?
В могилах . . .
Теж сьогодні
місяць обіймали б, у світи,
що в космічній криються безодні,
кораблі навчилися б вести.
Вижилі — у ярмах . . .
Вже є вина
крім горілки. І закуска є . . .
Не зігріють скуте серце сина:
воно хоче випити своє!

Не нагріють . . .
Волі степ скоряється,
вільним космос стелється до ніг,
і Любов у Волі розгоряється,
і шляхів не замітає сніг.

В перші ночі, ночі нерозпізнані,
ти шептала:
»Волю здобувай!«
Я за волю у колонах з грізними
виступаю за мій вільний край.

* * *

Під плякатом пишно розмальованим
відтинками нереальних барв
вирослав у думках:
де захована
наша Правда?
Хто її украв?
»Глянь в минуле, —
відповідь приносила, —
упізнаєш скривджене життя,
і під ноги спілими покосами
ляже стежка в свіже майбуття«.
В світлі чистім ока мого пращура
почорнів плякат, мов від чуми!
Віднайшов з тобою, Правдо, кращу я
стежку із холодної зими.
О, ще буря, зимная хурделиця
на шляху до весен у наш сад . . .
Та нехай хоч через пекло стелиться:
з Правдою — вперед, а не назад!

* * *

Зустрічав замучених в обставинах,
зблідлих, мов в росолі . . .
Вже чужих!
Колись доля не жаліла слави нам,
а тепер кепкує мов на сміх.
»В себе вір!
Не йди за слабодухими!
В кожній хаті знайдеться сміття . . .«
Замітаю —
випирає дух мені . . .
Не жалю:
боротьба — життя.
Полотніють хай усі розсолені.
Що — чужина?
Школа для твердих.
Для слабих . . .
Пощо тягаться з кволими —
Воля роздобудеться без них.
»Вір у себе!« —
відлуння просторами —
ясні зорі впали на сади.
»Вір в народ свій!
Бачиш: непокорені,
дух змагання вічно молодий!«

Ще сьогодні спить земля зажурена,
спить безслівна, безязика спить . . .
Правда чиста із руїн Батурина
дзвоном вінниць у вухах дзвенить.

Блудний син під мармуром із томами
лицемірних од і розхвалянь
сутті не спотворить навіть комами
задля людських щирих привітань.
Чи так треба?
Ні, але історія
нівечить, як панцерник, живих . . .
Не зігнуся вдвоє у покорі я
поруч слабодухих і сліпих.

* * *

Подовжені лица, мов творіння
рук умільця дивного Ель Греко,
нереальні,
просячі спасіння,
що для душ зігнулих так далеко.
Ув очах туманних на похміллі
нема світла-поблиску любови,
грубе тіло з вічного безділля
в царство Данте вже давно готове.
Це — царі.
Царі нового Риму,
як монахи тьми-середньовіччя,
тезами брехливими новими
на планеті змученій безличать.
Витвір часу.
Твір старої браги.
Наче б світло рації, моралі
у тайзі дрімучій поховали
чи у безвіконному підвалі.

* * *

На горі у галіфе — дволиці всі,
поза часом, у старих віках, —
відбиток розпусти-інквізиції,
що на буддень навіває страх.
Через ґрати світло пробивається,
однобочить ув очах світи.
Третій Рим удавом вигинається
і плазує,
а кричить — летить!
Хай кричить, пишається законами
інквізицій, негуманних пих.
Скоро в битві з жовтими драконами
згине навек для майбутніх втіх.
»Бачиш, Віра майбуття просвітлює!«
Я щасливий, Музо!
Дала ти
світ реальний, світ в якому світло є,
найсвітліший понад всі світи.
В нім дозрів я.
В нім пізнав небачене.
В нім не збочу з вірної путі,
котра гнеться вдачами й невдачами
у моїм короткому житті.
Без страху піднявсь перед дволиціми
із тобою, Музо, як один.
Перебором чорні інквізиції,
щоб на волі виростав наш син.

1969 р. Липень.

РОЗДУМИ

1

» . . . ізми« ділять, ненависть сіють
і людину на дві деруть . . .
Недоспілі уми радіють:
несуттєву впізнали суть!

Перекреслюю » . . . ізми« « всякі,
твір ума за вікном в тюрмі,
мої учні тоді без ляку
скажуть:
»Люди і ми — це ми!«

Без сім'ї де шукати згоди?
В »капіталі« крикливих фраз?
Чи нової якоїсь моди,
що зродилась на тлі образ?

У великій сім'ї — онова,
ціль, стримління у майбуття!
На розп'ятій людській любові
колючками зійде життя.

На Землі між людьми, чи де я?
То ж практичне людське творить:
єдність роду — стара ідея
в свіжій тоні нехай бринить.

Через пісню нових симфоній
гармонійний всміхнеться світ,
і за світлом швидким впогоні
зорям вишле Земля привіт.

Червень, 1968 р.

Не пригнувся в низькім поклоні
перед дивом земних богів,
і до мітів старих впогоні
не змарную коротких днів.

У людській підведусь поставі,
як належить, в повний ріст!
З хвалд розсудку ще не злизали
ні фанатик, ні атеїст.

Ізведуться до неба очі,
щоб збагнути чудовий світ.
Чи не хочуть божки, чи хочуть —
не зіпхають світил з орбіт.

На Землі . . .
О, людино мила . . .
Світла досить — туману час . . .
Хоч всесильна, ще більш безсила,
збита в групки і в стада мас.

Не складай до божків долоні
рук, що творять нові віки!
Хай вони у низькім поклоні
кладуть в ноги тобі вінки.

Доцільніше: зруйнуй статуї,
смертним глянь в наготу просту,
і тоді молоді відчують,
що з життям віднайшли мету!

Червень, 1968 р.

Світ клітини,
великий Всесвіт,
де планет і світил рої, —
все в гармонії має лет свій
і чудові закони свої.

Як мюона у частці світла,
рух комети немов сліпий,
вона наче з орбіти вийшла,
щоб згубитися в пустці німій.

У людини — свої закони.
Без порядку — вони пусті,
як пусті світлові мюони,
чи пилюка в кометнім хвості.

На людянім людина творить
із клітинок-родин сім'ю:
тоді щастя в садах говорить,
карі очі Галактику п'ють,

тоді все в гармонійнім русі:
солов'їний чудовий спів,
незаплетені коси русі
і зітхання степів.

Червень, 1968 р.

У вікні на вітрині сміялися
 черевики блискучі модні.
 Впрів — примірював, —
 не натягалися . . .
 О, ці модні, —
 негодні
 жодні.

Босоніж йтиму я стежинами,
 без вихилясів я піду,
 тоді між рутами, шипшинами
 себе напевно віднайду.
 З собою — я! А ми вже зналися . . .
 Шляхом життя людського йшли,
 в сльозі незмушеній купалися,
 нектар утоми віднайшли.

Насмакувалися ненависті,
 болюче-п'яного чуття,
 що без обману і без зависті
 з любови створює життя.

Стежки життя в горбах, вибоїнах
 без втоми наперед ведуть:
 босоніж йтиму скромним воїном,
 за мною — полчища підуть!

У вікні на вітрині розвішані
 черевики блискучі модні.
 Приступайтеся!
 Ще кого втішити
 криком моди, —
 незгоди, —
 в жовтні?

Червень, 1968 р.

Як волошки в житах високих
думи родяться, щоб блакить
ідеалів людських глибоких
в час спокою й тривоги пестить.

Дружба людська — земна ідея!
Чи не святість п'янок стремлінь?
Нахмелився давненько нею,
поза мною — її це тінь.

Романтичного тут нічого:
розпочали думки війну,
бо зі сходу городу свого
вже будує міцну стіну,

непрохідну для зла людського
з інкубаторів голих слів!
І чи сором мені від того,
що я більше душею жив?

Це ж вона проросла в глибини
перелитих в книжки століть,
це ж вона на сльозах калини
виростала, щоб посивіть,

це ж вона у війні з думками
пробиває шляхи в життя,
це ж вона зве у бій піснями, —
і думки в майбуття летять!

Липень, 1968 р.

Плачуть, гнутья у тінях квіти,
сонця просять, роси-води . . .
Навіть їх обминає вітер:
не наважиться в тінь зайти.

Бліднуть щічки. Стебельця в'януть.
Сонця . . .
Пити . . .
А їх нема!
Дайте волі: без волі п'яно . . .
О, задуха — ця тінь-тюрма!

Волі-долі живе все хоче:
воля — сонце, землі вино.
Хто бажання це залоскоче?
Квіти любі,
ніхто!

Ніхто!
Влийте в плід свій надію-святість:
степ родючий — зійдуть плоди.
В дітях, любі, вас світ побачить:
вашої сили плоди.

Липень, 1968 р.

О, не жалію, що часу нема
нове творити.
Увесь вільний час,
обрубаний щоденним зайняттям
здобути на прожиток, віддаю
всеціло в оборону людських прав
народу мого і усіх надбань
здобутих ним за тисячі віків.
Я мушу:
хто вділив мені життя?
Лише народ мій! Я й народ — одне.
як тіло органічного ества!
Хто мову солов'їну мені дав?
Хто казкою уяву розбудив?
Хто піснею так засмутив мене
і кличе до козацьких перемог?
Народ старий мій, юний мій народ!
Я стану з тими, хто стояв грудьми
перед багнетом мафії, яка, —
орда новітня, — топче дико все,
що проросло корінням у душі
народу мого. З ними стану я
без фальші, нарікання і страху
ув обороні свого!
Що часу
нема нове творити, ні, не жаль:
народ народить тисячі творців!

Липень, 1968 р.

Халаю жмуток сонце рано-вранці,
купаюся в розспіваній росі,
вуста цілую заспаній коханці
з трояндою в розплетеній косі.

П'ю до сп'яніння із джерел простору
напій озонний, що лоскоче кров,
відсвіжує життєву непокору
на грудці, яку вчора прополов.

Тверезо зустрічаюся з собою:
з роздуми пісня пхнеться через плач,
розхвалена, як літня ніч росюю,
як нивою вродливою сівач.

Натягуються до акорду струни,
з легень приспіву в'яжуться в слова.
О Музо дивна, розлетися лунно,
або мовчи, як скривджена вдова!

Вона сміється, як життя уранці,
аж луни розхвильовують росу,
і я троянді, заспаній коханці,
вплітаю зорі в золоту косу

Липень, 1968 р.

Зі своїм я у цілість Я еднаюсь,
тому, що я — історія моя.
Без мови, пісні, вікових звичаїв
я — вже не я,
я — другорядне я,

мов раб-жебрак, як первенець, яким я
іще на дні фантазії не був.
Нехай премудрий критик знайде ім'я,
якого б половину в чобіт взув!

Тоді він геній, знаючий, як бог!
Людина, котра з ним рівнятих хоче,
схиляється до власних підшов
і свій інстинкт без рації лоскоче!

І як без алгебри ділити одиницю?
Що з того я без Я мої сім'ї?
І ні поет, як ранок свіжолицій,
і ні коханець без очей її.

Із Я великим розійтись несмію:
його, як найдорожче, збережу!
Зерно любови на ланах розсію
по батьківську розтоптану межу!

Липень, 1968 р.

Земля рідна копитами збитая,
тракторами прискороджена . . .
О, моя унучко несповитая,
із трипільцями народжена,

ти пройдеши, вільна, під калиною,
обіймешся з кленом косами, —
там плекав тебе дитиною,
де ходив ногами босими.

Ти пройдеши, вільна, між пшеницею,
між пахучими покосами, —
там прабабця наша молодичею
із твоїми гралась косами,

з своїм мужем в твої очі синії,
волошкові, задивлялася:
із найкращих краща на Україні їй
ще у ті часи ввижалася.

Земля рідна копитами збитая,
людським горем прискороджена . . .
О, унучко вільна несповитая,
русокоса, ненароджена.

Липень, 1968 р.

Мені недосить очі цілувати
Природні-мамі в балках, на полях;
Мені недосить ночі недоспати
Й виходити на стоптаний вже шлях
У пошуках Венери, щоб з іскристих
Очей ловити самолюбства гін, —
Мені не вистачає місця в кріслі
У загорожі романтичних стін.
Я розцілую матері-природі
Гарячі груди й пелюстки-вуста
Лише за те, що на її городі
З плодів троянди геній виростав!
То ж цій Троянді, в образі людини,
Свої пісні в акорди заплету.
Через поля і балки, й хвилі сині
Шукатиму стежину золоту
До майбуття такого, щоб щаслива
Під сонцем волі розцвіла й цвіла
Моя Троянда, і колюча й мила,
Зухвала й скромна, голосна й німа.
У світлі волі я її зустріну:
Через руїни шлях туди веде!
Тоді моя кохана Україна
На мапах, як троянда, зацвіте!

Липень, 1968 р.

На грані божевілля ловлять очі
 русяві коси юної весни.
 Душа заснути хоче. Неохоче
 Роздума просить:
 »Сину, не засни
 на стріпаній постелі голослов'я
 обгризлих тронів мертвих ватажків!«
 Дивуюся: зумів, чи не зумів я
 у розум загнuzдати щирий спів?
 Він із душі реклямою снується,
 мов зіржавіле від води кліше . . .
 Нехай наземне п'яно насміється
 несамовито над тупим мечем!
 Він із душі в газетні шпальти пхнеться
 повз неспокійні очі слухачів . . .
 Чи засипаю, чи лише здається,
 що в божевіллі загубився спів?
 Серед вихрів ідей голосослових,
 між криками контроверсійних рим
 наївний голос, голос перемоги
 за душу тягне рухатися з ним!
 Не висловлюсь зарозуміло-дивно,
 що вже утік від світу в майбуття, —
 без окулярів — не сприймаю димно
 і щастя, й болю людського життя.
 Не скажу:
 на границі божевілля
 у наготі утопій потонув:
 В житті-бутті кроравого весілля
 стомився може — п'яно не заснув!

Розв'язуються вузлики агоній
всього людського в лінію просту, —
під дикі крики змучених симфоній
у прагненнях розважності росту,
і бачу світ,
скульптуру пречудову,
в душі студентській, в пісні немовлят:
з весною в серці вже на все готовий,
о не засну!
Хай безнадійні сплять!
Я ж розмалюю мапу у веселку
із голубою стрічкою Дніпра,
а Чорне море, вимите люстерко,
нахилить плечі степовим вітрам;
замість границь — троянд колючих руки
і соняшників золотистих ряд,
у гошу вежу зілля людські муки,
щоб пам'ятав минуле Київ-град!

О, не засну
в чеканні на весну.

Серпень, 1968 р.

Повій, вітре тихий, на Україну
Понад ґрати-вкріплення границь,
Обцілуй від мене кожна Ліну,
Яка вміє жертвенно любити,

Яка вміє стати внепокори
При зухвалих викриках чужих.
Повій, вітре, за Карпатські гори,
Амазонок обцілуй моїх.

Обцілуй уста, що вміють чисто
Прометейську пісню затагти,
Нанизати перли у намисто,
Що не стратять цінностей віки.

Повій, любий, на мою Україну
Понад мури-вкріплення границь,
Обцілуй від мене кожна Ліну,
Яка вміє рідним дорожить.

Серпень, 1968 р.

Люди — мов струни бандури,
Розум — народний акорд
В пісні веселій, чи журній
З серця, що живить народ

Люди — це струни.
Навіщо
Всіх натягти в один тон?
Пісні гармонію знищить
Може безглуздий закон.

Щастя — в красі ріжнородній,
Мудрість — в думках, не в одній! —
Радість — у музи народній
Зродженій в Волі святій.

Молюсь, щоб Воля не спала!
Я — за глибини роздум,
Щоби бандура звучала
Розумом тисячі струн.

Серпень, 1968 р.

Перелистовую прожиті дні,
Коли, немов єдиний у степу
Уламок скелі, почувався я,
Тужив і плакав, плакав аж ридав
В самотності буденній.
Схід розвів
Широкі двері з кленових дощок,
І ясний промінь душу облизав
Теплом гарячим.
Вже кричу: »Не сам!«
Із радості бринить в очах сльоза,
Напрошуюсь обняти Кобзарів,
Співців народних! Лавами встають,
Немов народ уперше впивсь теплом
Насіння плодового в степу,
З якого виростає молодняк
Дубів плечистих.
Вистоїть наш храм
На фундаменті бетонових скиб,
Закладених у світлий день Русі,
Мурованих весною козаком
І обтинкованих в бурхливі дні
Револьюційних ззублених шабель,
Прикрашуваних словом у різьбу
Картин героїки вже в наші дні.
Не сам — і плачу!
Плачу від душі
Сльозами радості!
І плачу так,
Як може плакати мала
Частинка цілости, коли знайшлась
В гармонії родинного життя,
Й під ритм могутий серця-двигуна
Народу свого
Йде у новий світ!

Серпень, 1968 р.

Вона — в минулім із букетом лілій,
У трепоті каштанових листків,
Із піснею на власному весіллі, —
Завжди в обіймах промайнулих днів.

Вона — в минулім з піснею Трипілля,
Із сміхом розхвильованим Русі,
Зі жмутом степового зела-зілля
У ніжній доброзичливій руці.

Завжди за світом завтрішнього сонця,
Упита чаром молодих доріг,
Вона здобутку свого оборонцем
Стає грудьми проти лихих громів.

У нього — світ у далині дороги, —
Для того світу віддає усе!
Старе без жалю топчуть його ноги:
Тягар нового на плечах несе.

Ясніше там цвітуть гаптунки лілій,
І привітніше хиляться жита;
Той світ — оаза в пестошах ідилій,
Той світ з мозолів гордо вироста.

Йому і Їй — зійтися в неподільне,
Розсудком врівноважуване МИ:
Засвітить сонце над вікном причільним,
Цвістимуть сад і степ серед зими.

Серпень, 1968 р.

Майорський день залився сонцем.
Хвилі,
як ті думки, чіпляються верхів
морської таємниці.
Чи безсилі
впірнати на глибини якорів?
В обголених світах мабуть сковзають,
як тіло в сонці, в мілині, в піску . .
Сміються діти: з сміхом виростають
в піску фортеці.
Вдумайся, мізкуй!
Лише Іван Гус, — радіо доносить, —
в новий фундамент засипа бетон.
Світи не чують:
Нагі в сонці, босі,
утоплені у двотижневий сон.

Майорський день залився сонцем.
Всюди
дозвілля усміх, голос дітвори.
А там в людей украли сонце люди,
сонце святе, що правдою горить.

Майорка.
Серпень, 1968 р.

Не жаліймо — зустрічатись не судилося
 Нам з тобою під вербою чи калиною.
 Не жаліймо — без охоти розблудилися
 Ти гіркою, я чужою полониною.

Все нічого! . .
 Нехай вітер приколісує
 Дні розлуки, серця муки й порозгонює
 по степах, яругах темних, де розчісує
 смуток долі,
 верби голі,
 плач-симфонію.

В майбутті під ясным сонцем і під зорями
 Що віщують і чарують, вперше стрінемось!
 В наших мріях і бажаннях непокорених
 Рано-вранці, як коханці, ми обіймемось.

Не жаліймо: —
 Зустрічатись не судилося
 Нам з тобою під вербою чи калиною . . .
 Ми ж відважно у майбутнє задивилися
 І радіємо,
 Молодієм
 З Україною!

Вересень, 1968 р.

Відчини серце —
Приятелем будь!
І прошу дуже, друже, не забудь,
Що моя хата — теплий замок твій,
Уквітчений трояндами надій.

Як не забудеш цього,
То тоді
Знайдемо мир і щастя на землі,
І рідну хату — у теплі сім'ї!

Вересень, 1968 р.

У хвилини роздуми я чую биття
юних ритмів і юно-шаленних.
Навіть айстри і рожі пестити хочать
мого розуму вуса-антени.

Відкидаю їх в сад вечорів-небуття,
а під ритм двигуна молодого
мої думи із духом народу в'язать
вже почали стежину до свого,

свого світу, що з буднів зростає в життя
на роздолі степів пишнокосих!
Нехай будні, як кадри, в старе промихтять:
їх в гостину ніхто не попросить!

Нехай дикість акторів, хвальшиве виття
зникне навік з великої сцени
З юним ритмом народу лечу в майбуття
на відчутливих пальцях антени.

Вересень, 1968 р.

Ізнову жовтень б'ється у віконце
листочком кленовим.
Не один листок
в моїм житті вже розпрощався з сонцем,
не один жовтень прокладав місток
через дощі й голівку хризантеми
до білих лук, ув інеєвий сад,
не один жовтень збитим буком теми
братів моїх тручав на стежку зрад.

А цей, лукавий,
в сонці й дощовитий,
листочок кленовий скинув на дощі,
щоб я, —
у жовтні веснами залитий! —
розмалював красу і біль в вірші.
Тож розмалюю: хварб життєвих досить,
у свіжих ритмах не забракло нот!
І нехай жовтень пострахами просить, —
з весною в весни йтиме мій народ!

Листочок кленовий гордо й ніжно впав,
у золото мій шлях погаптував!

28. 9. 1968 р.

Вродивсь для сміху і для сліз вродився.
А просто запитався: чому?
Хіба я знаю . . .
Може лиш тому,
щоби на світ і всесвіт надивився,
щоб віднайшов рівновагу в стримліннях
своїх й сусідніх,
щоби золоту
топтав стежину, яку віднайдуть
мої тверез юні покоління.
І ще тому, мабуть, зустрівся з світом,
щоб вогнище родинне розпалить,
щоб серце у любові утопить,
і на устах усмішку звить в привіті.

Ох, тяжко-важко . . .
Встануть покоління
залиті духом, волею п'янки,
а потім згорблять їх роки важкі,
і лиш надію лишать у насінні.

Надії мало:
розорім поля ми,
новий сівт на деспотіях зведім,
щоби сміялось сонце щире всім,
щоби любов буяла до безтями.

Вродивсь для сміху і для сліз вродився.
із сміхом сльози,
із сльозами сміх . . .
Земля і Всесвіт горняться до всіх,
а розум десь у темряві зблудився
історії для втіх . . .

Жовтень, 1968 р.

Регоче день.
 З листком зів'ялим
 ганяє вітер по шляху.
 Свободу сходом розтоптали
 під гусеницями.
 Яку?
 Яку свободу й де просити?
 Жебрак лиш просить . . .
 Не просіть!
 Неправду треба спелити!
 Хребет розправте, запаліть
 вогонь святий в лихі пожари,
 в пожари помсти!
 На слова
 не вірте п'яним емісарам:
 закрутиться у самочварах
 чужим набита голова!

Регоче день.
 Зігнувся Захід,
 в червону замотавсь габу,
 під застарілим драним дахом
 справляє рівностей гарбу.
 І байдуже, що доля гола
 під покривалом голих фраз,
 і байдуже, що світ довкола,
 мов черепки старинних ваз.
 І байдуже . . .
 Мені — тим паче:
 в дитини радість на очах,
 це — майбуття!

А зараз бачу:
тріщить старе по стертих швах.
Нехай тріщить!
Лиш на руїнах
старих імперій в галіфе
зведуться сім'ями країни,
Щоб зачинать життя нове.

Надворі осінь.
Без пісень
регоче дивно сірий день.

Жовтень, 1968 р.

Бажати, вірити і знати —
Чистіші сонця, бо без плям.

Знання уміє відчиняти
До майбуття залізні ґрати
І керувати майбуттям.

Пречиста віра сліпотою:
Ненависть сіє, косить зло,
Ночами не дає спокою
Непосидюща,
До двобою
Зіпхать зуміє всеодно.

Наївністю бажання чисте:
Врожай готовий навесні,
Життя у райдугах барвистих,
Коханка з ревнощів не кисне,
Штани кавбойські нетісні.

Єдиний вибір: хочу знати!
Знання — настої для роздум.
Бажання й віра, хоч крилаті,
Не мусять мною керувати:
Плоди зростатимуть на глум.

Жовтень, 1968 р.

Навпрошки озиминою запашистою
підйду босоніж до села,
час відчую під водою чистою,
біля свого всівшись джерела.
Пригадаю, як п'янів тоді уявою
недоказаних мені казок.
Пригадаю, як весною небувалою
не хотів розцвістися садок.

Пригадую . . .

Чи забулися все горе те?
Зачеркнути весну без весни?
Що ж тоді безмежними просторами
до села мене буде вести?

Пригадаю юність переорану

Тракторами . . .

Гумою коліс

потолочену ночами »чорним вороном«,
як з села коханих моїх віз.

Пригадую!

Не забулися ж все горе те!

Не забутись, щоби в майбутті
зло, чужими сіяне, було покорене,
а троянди тішились в житті.

Навпрошки озиминою запашистою
підйду босоніж до села
і водою життєдайною і чистою
степ заллю з мого джерела.

Жовтень, 1968 р.

Два жерці окупували сцену
 І гризуться, аж скривився світ,
 Як ворона, всівшись на антену,
 Як сусідка, спершися на пліт.

Вітер смокче пахощі конвалій,
 Виганяє бджілку з пелюстків.
 Від терпкого зойку аморалі
 Всі антени зсунулись з дахів.
 А жерці пиляють в'ялу тему,
 Висмикаючи старе із псалъм.
 Хтось кричить, впірнувши у ділему,
 Вереском, мов скрип зіпсутих гальм;
 Хтось нашіптує до ліхтаря у парку
 Присягання вірності без зрад;
 Хтось в міністри витяга кухарку,
 Яка, впершись, дивиться назад.

Хтось згадав причини смерти Риму:
 Подушки, кохання наготу . . .
 Під ногами маршу звились рими
 І в поемі всілись на бруку.
 Повз поему довгокосий воїн
 У штанах коханку поволік . . .
 На моралі папірців не встоїть
 Із ракетами двадцятий вік.
 На моралі вибриків утіхи
 Язва-пустка розсуває тїнь,

Щоб історія зайшлася сміхом
Ув очах майбутніх поколінь.

Бджілка смокче пахощі конвалій,
Яблуневий розсміявся цвіт.
Пропливай, людино!
Не причалюй
У портах, де нидіє цей світ.

Листопад, 1968 р.

»Куди йдемо?« —
Питались мудреці
Самі себе: мудріших не зустрічали.
Минуле розум втримує в руці,
А майбуття — неперехідні скали.

І зараз так:
Куди, куди йдемо?
Втікаємо від себе, свого світу?
Ідей пустих натагуєм ярмо,
Із них снуємо колесо-орбіту, —
Як кінь, у колі безкінечнім тім,
Що вал січкарні урухомить може.
А поза колом —
В часі нетривкім
Постійного прогресу вічне ложе.

Куди йдемо?
У відповідь весна
Вже зосени жбурляє аромати,
Й весела пісня, чиста, голосна
Дзвенить над куснем чорної гармати.

Листопад, 1968 р.

В кінці стежини — сад весною вбрано,
 Сад-ідеал, сад величних бажань.
 Стежина довга . . .
 Чи вставати рано?
 Чи ще поспати?
 Встань, людино, встань!

Встань досхідсонця, вимийся росою, —
 Сад-ідеал далеко на путі.
 Сад благородний —
 Чистою ходою
 До благородного крокуй в житті.

В утомі — милість; у терпінні — квіти
 Добра, щедрот і гордості.
 Назад
 Не повертай, людино! Може діти,
 Якщо не ти, увійдуть в тихий сад.

Сад-ідеал!
 По стежечці до нього
 Скромненькі, чисті залишай сліди.
 Не пий приман із келиха чужого,
 В підвалах не п'яній, людино!
 Йди

Йди у мій сад!
 Він — не міраж ідилій:
 Він — витвір рук і розуму.
 Назад
 Ні ти, ні я вертатися невсилі
 Уже весною вбрався чистий сад.

Листопад, 1968 р.

Зупинись, людино!
 Кругом тебе
 Степ розлігся і в леваді сів,
 У блакиті виспілого неба
 В трелях пісню жайворонок звив.

Поза ними —
 Світ в бурхливім гоні,
 Світ людського в поті задушнім:
 Загнуздали металеві коні,
 Щоб уяву викресати з снів,

Щоб дістатись в стратосферні далі
 В перегоні за престиж пустий.
 За лицем блискучої медалі
 Збились злидні у юрбі німій,

І ростуть:
 Юрба, з юрбою злидні . . .
 Розпливлася ціль життя в туман,
 Сни уяви видались безплідні,
 В перспективі геній — шарлатан.

У блакиті виспілого неба
 В трелях пісню жайворонок звив.
 Зупинись, людино!
 Чи ж не треба
 Хист уяви залишить для снів?

Чи неварто з рації вимоги
 Тіло й дух плекати в співжитті?
 Не спіши, людино, на дороги,
 Що зникають в чорнім небутті!

Листопад, 1968 р.

День куценький у присмерк сховався,
В присмерк ночі нудної, як день.
Через присмерк у весни пробрався,
В чисті весни, у весни пісень.

Хіба винен, що осінь обдерту
Без надуми скидаю з плечей?
Через будні, мов присмерки смерті,
Утікаю з нудоти ночей,

І спішу у віддалений гомін
Кучерявих веселих садів.
Мої будні — потріскані дзвони,
Довгі ночі, німі і без снів.

В них щасливий!
Щасливий в терпіннях,
І щасливий утечею з них:
Поза ними розсиплю насіння
Чистомрійне троянд золотих.

День куценький у присмерк сховався,
В присмерк ночі морозних терпінь.
З них до ласки під сонцем піднявся
Ув обіймах нових поколінь.

Грудень, 1968 р.

Струсив вітрець сухі листки шипшини,
 Струсив на смітник, спаршивілий впрах,
 І без постелі тут же біля тину
 Приліг спочити на тугих шпичках.

І спить.
 Так голо виглядає вечір,
 Як світ, тривожний, і, як світ, глухий,
 Тугі шпички шипшини вп'ялись в плечі,
 А він, як світ, терпить-терпить німий.

Спросоння міцно позіхнув, неначе
 Махнув найлоном довгої поли.
 А десь за тином в реготані плаче
 Висока тінь подертої доби.

Так жалібно, аж світ згинає плечі!
 Так жалібно . . .
 Над листям вітер спить,
 Обнявши добезтями голий вечір,
 Який в обіймах почорнів, мовчить.
 Висока тінь із жалібним риданням
 Вже підступила під зігнутий тин,
 На вітер наступила без вагання:
 Він кинув вечір, скочив до долин
 Тут же тугі шпички шипшини вп'ялись
 У тінь доби, безжалісно деруть . . .
 Вже десь за тином весни розгулялись,
 Під сонцем ранку в райдугах цвітуть.

Грудень, 1968 р.

Світ творити?
 Аякже ж, згода!
 То ж навіщо руйнацький дух?
 Однобокість розлізлась сходом,
 Із газет забиває слух.

Однобокість вчення — руїна.
 Революцій виття — хаос.
 Збита в січку стара доктрина —
 Фундамент небуттю.
 Що хтось

Голословно гласить з талмудів
 Міллю зритих, напівживих,
 Це не значить:
 Без глузду люди
 І потонуть в талмудах тих.

О, не згинуть!
 Вродило поле
 Юнь-розсудок! Нові світи
 На гнилім, спаршивілім, голім
 Починають уже рости!

Гляньте: вже розпустили коси
 Верболози,
 Аж став притих!
 По леваді пахучій боса
 Йде епоха утіх моїх!

Грудень, 1968 р.

Намацав пальцем пальці. Як сосульки,
Холодні та слизьки. Й цупкі, немов
У п'їтьмі ночі паростки знайшов
Гудзистих тернів, скорчених в кривульки.

Митцям пейзаж розмалювать нагода!
Вони, ці пальці, — горе-реалізм,
Котрий у пазуху гливку заліз
Без привітань розсудку і без згоди.

Струмок весняний по крижині пише.
Морозний вітер. Спізнена весна,
І довга-довга п'янонавісна,
Що збуджує і зразу ж приколише.

Недавно ряст пробився із-під снігу.
І знову пальці ці . . .
Прокляті, знов?!
Іржавий клин знов мозок розколов,
І він упав під з'їзджену телігу.

Грудень, 1968 р.

Вихорями промело, провіяло,
Розійшовся по долині дим.
Уцілілі впилися надіями, —
Не було ж впиватися нічим.

З вихорями сподівань прикрашених
Відлетіли зграйками шпаків
До сторін невпізнаних, небачених,
До чужими плеканих садків.

Відлетіли . . .
Хто за ними журиться?
Хто благальний розсипає плач?
Понад степом сіре небо куриться,
Борозною скаче чорний грач.

На відході долярових смітників
Повсідалися зграйками шпаки.
Чи нащастя, що придибав світ такий?
Чи на лихо, що шпаки такі?

Хто їх схоче із п'яного вирію?
Що на степ із джунглів принесуть?
Молоде і юне юні вигріють, —
На моралі ранки зацвітуть.

Вихорями промете хурделиця,
Новий вік підійметься з руїн.
Вже барвінок по дорогах стелиться,
Вже духм'яний виструнчивсь полин.

Ця епоха дивна призабудеться,
Ця сторінка дикості стремлінь.
Може добре що пуста розгубиться
Й не забрудить юних поколінь.

Грудень, 1968 р.

Як же не сміятись, людино?
Світ людський скрутився в наготі
Протирічних міркувань.
На ринок —
Голе слово в щирій пустоті.

І читай!
Хай рацію лоскочуть
Дивні фрази нелогічних тем;
Парадокси утекти не хочуть
За блискучі усміхи емблем.

Все життя,
Немов порядок дива:
Розумніше в темноту спішить;
Зорі ясні серед дня — і сиво;
День за днем без полум'я горить.

»За!« — усе.
В думках — прокляття дише!
Енергійно стужавілий м'яз
На »урах« утопію колише,
При колісті — п'яний віршомаз.

Як же не сміятися?
У школі —
Свіжий світ, за школою — старий.
Як актори у подвійній ролі,
Йдуть колони, мов глухонімий.

Грудень, 1968 р.

Геродотове пір'я і біле, немов лебедине,
В ніжну плахту вдягає усе навкруги.
Блискавицею думка спішить на широкі долини,
На степи, в інеєві сади, на луги.

Наче мить, чверть століття чужої важкої дороги.
Чверть століття — не мить, безкінечні віки . . .
А душа не відійде й на крок від свого порога,
Із степів, з інеєвих садів, від ріки.

У чужих не проситиму віз до свого порога
І дідівшини свої не стану просити в чужих.
Хто моє забере із душі, із гарячої крові?
Хто мені заборонить любити моїх?

Час біліє, як пір'я і чисте, немов лебедине,
Час, що білить, зеленить усе навкруги.
Час іде.
Час іде!

І моя молода Україна
Вільно вийде на степ, у сади, на луги!

І до мене простягне натруджені радісні руки —
Дві душі ув одній, навіть — в ритмі хода!
Сміх вінками під ноги розсиплять щасливі онуки! . . .
О, надіє моя молода!

Грудень, 1968 р.

Розпеклася під сонцем.
 Бронзова,
 Мов надутий німий самовар,
 Не промовить ні жодного слова,
 Не загляне в старий Бабин Яр

О, статує!
 Як доля людини,
 Витвір братніх безжалісних рук!
 Вітер з Яру дубів верховини
 Розгойдав до утомливих мук.

Теплим сонцем утішені кручі,
 Аж хвилюється пояс Дніпра.
 В теплім сонці людину домучить
 Поспішає людина . . .
 Вітрам

Все байдуже: вони пустовії!
 Дай жаринку — роздують в пожар . . .
 У людини людина надії
 Обірвала і вкинула в Яр,

Заховала під бронзу статуї,
 Витвір братніх безжалісних рук.
 Яр дрімає і зойку не чує:
 Вже привик!
 Босоніжки онук,

Між пшеницю забрівши, чудових
 І волошків, і маків нарвав,
 Підступив до статуї й без слова,
 Наче серце гаряче, поклав.

Грудень, 1968 р.

День посивів.
Мороз притулився
До дахівок, присів на хідник.
Знов чекаю:
Невже заблудився
І не заїде чужий чоловік
Той, що думку зуміє збудити,
Той, що блудить у хащах, сліпець?
О, без нього не можу творити . . .
День посивів.
Порожній стілець.

Поспішу по стежині у певний,
У майбутнього світ поспішу!
Сивий день,
Куций день недаремно
Завітав, мов мій гість і віщун.
Для чужого стільця вже не стало.
Для гостей — степ широкий,
Степ мій:
Зілля килим зелений прослало,
Хмарка вилила свіжий напій.
Не очікую того, що думи
Блудним словом постійно будив, —
Вже щасливий:
Мій степ — для роздуми,
Степ, що славу козацьку родив.
Віддихнув повнотою легень
Свіжим пензлем змальований день.

Грудень, 1968 р.

Молоде поспішає до зрілості,
Постаріле боїться зими.
Якщо разом не в'яжуться в цілості, —
Світ тривожний, болуче-німий

Світ прогресу — в гармонії паростків
Із основою сили стебла.
Цього тіла не вчепляться наростки,
Що шукають чужого тепла.

Хто бажає ночами до згуби йти
Через хащі розгнudzаних сил?
Молоде — розумінням голубити,
Дати простір для розмаху крил!

Розцвітеться зимою піонія,
Перед літом дозріють плоди!
Як в ромашках, в пахучій гармонії
Степ буютиме, степ молодий.

Грудень, 1969 р.

Простягає до Місяця руки:
Так близенько!
В обійми летить.
Ще годинка, хвилинка, ще мить —
Крок вперед по стежині науки.

Не цурайся, господарю неба
Не цурайся обіймів руки,
Може справді настала потреба
Придивитися, хто ти такий?

Не цурайся руки: так близенько . . .
»Що — сусід мій?
Він недруг такий!
Знаю, ласки моєї руки
Він чекає давненько-давненько . . .«

Простягає до Місяця руки:
Так близенько!
Аж корчиться схід . . .
Під розп'яттям сухої науки
У сльозах потопає сусід.

Грудень, 1968 р.

Отак подумати:
 Для чого світ наш,
 Світ особовий, — ніжний та терпкий?
 П'ємо напої вимріяних див-чаш,
 А день чекання, мов стоногий змії

Не запитаємось:
 В хвилині кожній,
 В незнидділь в безділлі самоти,
 Чи не знайти співзвучності
 Тотожній
 Людському щастю?
 Може й не знайти,
 Проте потреба, — рація так каже! —
 В собі шукати досконалий світ.
 (Тут не допоможе геній віршомаза,
 Ані вигнання за високий пліт).

Шукати, віднайти, контролювати!
 І світ земний — розчесані бори:
 Потріскають законів грубі грати,
 Всі зорі привітаються згори

Отак подумати:
 В атомі сила, —
 У нім рухомий досконалий світ!
 Чи нас природа лиш на те зродила,
 Щоби кружляти еліпсом орбіт,

У вузлику постійної зневіри,
Хаосу примх, хотіння сліпоти?
Наперекір зневірі я не вірю, —
В собі себе не зможе віднайти
Моя Людина, зроджена із соків
Півдикого знуцання і наруг.
Саме тому спішу невтомним кроком
У світ новий без деспотів і слуг.

Грудень, 1968 р.

Вкохався в ритм,
 у ритм струмка життя,
 неспинний ритм у різнотоннім плаві!
 Лише поет, —
 далекий до звитяг . . .
 Шепоче серце:
 »Не втопись в забаві
 клясичних форм, закованих вимог,
 які в тюрмі законами задушуть!«
 Вчорашнє славне:
 витканий пролог
 до днів, що серце піснею зворушать.

За ранком — день;
 за возом — атомплав.
 Дивніші ритми в двигуні новому.
 В житті шукання ще не проміняв
 ранкових роздум на вечірню втому.
 Тому спішу
 у ритм струмка життя,
 неспинний ритм у різнотоннім плаві.
 Під ритм весни
 світанок мій розтяв
 рожевий схід на пелюстки заграви.

Січень, 1968 р.

Нечікано сніжинка з неба впала,
За нею затрусило, мов зі зла;
Хурделиця з-за рогу розігналась,
Із кожним перехожим обнялась.

І якось дивно обійшла повз мене,
В мені лишивши спокій. Навкруги
В світах, де посихлялися знамена,
В тривозі призабулися плуги.

Чекання хвилька.
Тишина й чекання,
Що топить втому, розганяє млу.
А думка мчиться без доріг на саях
Повз зимовії, призабутий плуг.

І ось в руці — те завтра, що із тиші
Зродилося, на манівцях летить! . .
Мов заметіллю, спокій розколише
І криком смерти світ заставить жить.

Настане спокій.
Знову завесніє,
Впригоді стане призабутий плуг,
Слідом за ним лан гречки забіліє
І до бджолиних склониться услуг.

Лютий, 1969 р.

Може не добачив райдуги в очах,
Райдуги, що до джерел сягає?
Може утомився: дивомдовгий шлях
Із-під ніг в перейдене лягає . . .

Може відсвіжуся в джерелі терпінь
І втоплюся в райдужнім цвітінні?
Може у кольорах ніжних володінь
Проросте занедбане насіння.

Може в снах солодких, в снах терпких уяв
Райдужні дороги простелились?
Може не добачив — холодно стояв,
Як до мене райдуги хилились?

Жаль, що не добачив теплоти очей! . .
Вмент би захолов на п'ядесталі
В центрі кола царства зголоднілих фей,
Від життя тернистого подалі.

І тоді роздуми збилися б в кутку,
На їх місці — романтичні співи!
Походжав би вічно в лавровім вінку
По серцях, що райдуги зігріли . . .

Січень, 1969 р.

Гей, співають простори!
Лиш я —
одинокий у пісні просторів:
на плечі перетерта шлея,
ув очах — порозгублені зорі.

Лиш, одна,
найясніша одна,
спіпить блудно до болю-утоми.
Гей, співають простори! . .
Вона
манить пальцем до рідного дому.

Зірку ясну тримає в руках.
Поправляю шлею і женуся.
— Не лишай на чужини полях! —
Я кричу . . .
Тягну долю, аж гнуся.
Коле в грудях, під серцем пече, —
наче ось вже огнем розіллється!
Від шлеї задубіло плече,
а вона . . .
Утікає й сміється.

Хай горить мое серце!
Огнем
засвічу порозкидані зорі:
із тобою своє обіймем!
Гей, співайте широкі простори!

Лютий, 1969 р.

*Великого того льоху
Ще не дошукались.
Т. Г. Шевченко.*

Розкопали всі могили,
плугом розорали,
як в старому Карфагені,
щоб не виростали
плоди волі в чистім полі, —
посипали сіллю,
й на руїні України
справляють весілля . . .

В тумані спить земля козацьких січей,
зів'ялий сад у балці заховавсь.
До світла тьма причовгала на віче,
вмочивши коси в чистолицій став.
Лише із степу, вольностей роздолля,
Титана голос сурмою сурмить, —
у світлі з тьми затріпотіла Воля:
упилось все, що вміє з нею жить.

Розкопали всі могили,
плугом розорали,
а до льоху великого
ще не докопались,

бо скарб Богдана —
у грудях Титана!

Лютий, 1969 р.

Від холодного, від хвальщивого відхилюся,
А до теплого, найщирішого пригорнуся,

І поєднаємось! . .

О, земле-Мати
розтоптана, розорана, тобі
тепло із серця буду розливати
на коси, скроні, в очі голубі.

Не засоромлюсь своєю добротою:
добро — не слабість,
сила — не вина!

То ж, нероздільні, підемо з тобою
в нову добу через їдкий туман,

через туман підступного обману,
з обіймів рук холодних, як зима, —
з своїм в своє!

За нами всі пристануть:
на перехрестях не будеш сама.

Березень, 1969 р.

Я бачив мертвих . . .
А життя своє:
В життя і до життя звертає!
Хто ж із жалю пожертвує своє,
Коли життя цього не вимагає?

Рости, живи, відсвіжуйся життям;
Працюй, твори, щоб за життя вмирати!
Лиш за своє усе своє віддам:
Для несвоїх немає що давати.

Я бачив мертвих . . .
Хто вони, оті,
Що за зірки і павуки вмирили?
Нехай життя в медалі золотій
Для вижилих замерехтять у славі.

А потім — марш!
Наш тріумфальний марш
За нашу вільну славу Україну!
То ж вижив я, мов чемпіон без чаш,
Щоби померти, як належить сину!

Березень, 1969 р.

Навіщо спокій?
 В голій темноті
 Ночей жорстоких заховався спокій . . .
 Тривожні ночі: навіть всамоті
 Я відчуваю, що неодинокий.

Усі світи, що при мені задня
 Кружляють в неплянованих орбітах,
 У тиші ночі лізуть навмання
 І пелюстки розгублюють із квітів
 На рій думок.
 Відсвіжується світ,
 Далекий світ від тиші та спокою, —
 Знов заплітаю у стежки орбіт
 Усе живе із думкою живою.

Навіщо спокій?
 Спокій — темнота,
 Поза спокоєм — вічне вирування
 Людського духа!
 Через степ в житах
 Іду під сонце до життя-змагання.
 В мені усі, хто при мені задня, —
 Розбіглась ніч, за нею — темний спокій.
 Вже сонцеликий човен наладнав
 І мчусь щасливий,
 Бо неодинокий!

Березень, 1969 р.

*»Шукай правду, вслухайся до правди,
навчай правду, люби правду, живи
правдою, помирай за правду«.*

Останні слова Яна Гуса.

Вона, як світло свічки в темноті
кутка святині.
Притулив її
до мікропульсів голосних думок
і стратив друзів.
Недругів, мабуть,
бо друзі правди з свічкою в руці
через тунель зневаги та облуд
збираються при мені й свіжий гімн
розбризкують на пелюстки свічок, —
не сам!
Лиш жаль, що лиса голова
ховається від світла у кутки
сліпих емоцій. Свій — свого жаль . . .
Жаль — не повага!
Хай горять свічки!
Хай недруги втікають в темноту!
Із друзями у світлі перейдем
через містки дволиціх плазувань
і станем твердо на широкий степ,
на степ під сонцем!

Березень, 1969 р.

КЛЯТВА

За сльозами Матері, якими день-у-день
Вона мене вмивала,
за гіркий
незтерпний біль і серця, і душі,
що побілили голову Її;
за муки Батька,
зігнані у ніч
безсонну й безкінечну;
за народ
понищений брутально без жалю
безхліб'ям, тюрмами, бамлагами
й за те,
що кривите історію мою,
смієтеся над словом дорогим,
пустошите народ мій і сім'ю
азійською мораллю,
я клянусь,
клянуся перед Богом і людьми:
до подиху останнього життя
віддам усе, що маю, боротьбі
проти усіх, —
й найменших! —
носіїв
нелюдського розхристаного зла!
О, моя Правда, свідком будь:
клянусь,
без жалю відплатитися
КЛЯНУСЬ!

2. 12. 1967 р.

ВІЧНОЖИВА

Пар під снігом. Північний вітер
розкидає сухі мечі.
Розстогнались обмерзлі віття,
заховались в димар сичі . . .
Балка стогне. І стогне поле . . .
По хатинах — безкрилий ляк.
Дике тіло, старе та голе,
наганяє на степ Боняк.
Пар під снігом. Вітрище дикий,
як половців орда з мечем.
Відвезли на Мордву великих,
на їх місце — чужих нечем.
І плаче голос Ярославни,
доярок голос, матерів . . .
Замерз Дніпро. Під снігом плавні.
І степ, як пуста, занімів.

* * *

І він там був.
Один — билиною . . .
А вас, дивись, відважних рій!
Легенда Вами Україною
розхитана у буревій.
І він там був.
Солдат шинелею,
живучим серцем — кошовий!
Понад руїною-пустелею
замаєв прапор бойовий!
Сміється степ.
Синами славними
втішається Україна-Русь!
Весна Дніпром, полями й плавнями
Розтанцювалася чомусь.

Чомусь? О, ні!
П'янка відвагою
легенд козацьких молодих!
Як вічність сонця, світлом-славою
чарує армію живих.
Вона росте
в одну мільйонами,
мов паростки в широкий лан.
Він був одним, а ви стодзвонами —
Непереможений вулкан!

* * *

Хай знає світ:
її вам не розп'яти, —
вона занадто ніжна і проста!
Та й де ж вам, мудреці, такого взяти
для розп'яття хреста?

Хай знає світ:
вона вічноживуча,
співучоніжна, як життя, проста!
Часу не вистачає вам домучить,
прибити до хреста.

Хай знає світ:
той хрест, що вже вкопали,
хрест для розбійників і здирачів, —
на нім самі розіпнетесь без слави,
без думи кобзарів.

Хай знає світ:
страшне темряві світло,
добро зі злом не сядуть до стола!
Співає правда понад нашим світом:
»Вона — вічножива!«

* * *

»Вічножива!« —
лунає в стратосфері.
Замкнутим тісно . . . Не забудьте ви
Тюрмою відчинили навстіж двері
на поле боротьби.

»Вічножива!«
сміються очі чисті,
як свіжі роси ранкових дібров.
Епоха юна в багрянім намисті
розсипала любов!

»Вічножива!« —
співає довгожилцем
відроджена відваги благодать!
Навіть недолюдкам митцям-убивцям
Любов не розстрілять!

»Вічножива!« —
розноситься в етері.
Поневірянням відчинили ви
для молодих звитяжців навстіж двері
на поле боротьби!

1968 р.

* *
 *
 *

Механічна рука простяглася до мене,
через суходоли й моря простяглася сюди.
За нею — людина: глуха, безіменна
за бюрком у кріслі сидить.

Запитатися треба: чи справді людина
в кріслі за тим бюрком сидить і щось
 мислить вона?

Можливо вона — безсердечна машина:
до логіки й правди німа?

Так, німа, як пеньок перегноєм зіпсутий!
Навіть в пальцях руки довжелезної є сліди
вродливого рака, що в жилах роздутих
гадиною зручно сидить.

Механічна рука простяглася до мене,
ловить за горлянку, — вдушити хотіла б вона . . .
За нею — машина німа, безіменна,
за бюрком в надутих штанах.

Грудень, 1967 р.

* *
*

З-за туману вискочило, теплим поцілунком
дотулилось до щік моїх,
засміялось дзвінко, засміялось лунко, —
що за сміх!

Щойно ти піднялося
над селом, левадою,
променем скупалося
у росі.
З рідними зустрічалося?
З горем, із досадою?
Чи від них ховалося
у вівсі?

Йди, пограйся з росами,
з блідими шипшинами,
пишненькими косами
свіжих трав!
З мене б насміхалося
ранніми годинами?
Сліз вже не зісталося:
поховав!

З-за туману вискочило, теплим поцілунком
дотулилося до щік моїх.
Засміюся дзвінко, засміюся лунко, —
що за сміх!

Листопад, 1967 р.

ОРЛЯТА

Зажурилась, заплакала брлиця
на скалі, на Бескиді.
Без орла — хто до неї пригорнеться? . . .
Вдалені степ ізнидів,
зблідле море не бавиться хвилями,
і Дніпро сповільнився . . .
У руїнах туманами сивими
Київ-сад оповився.

Де орел, що заплакана брлиця?
Зачинили за ґрати.
Без орла — хто до неї пригорнеться? . .
І без батька орлята
вдвійко всіли на камені отдалік
і голівки спустили.
»Скільки ще, моя мамо, чекати літ,
щоб набралися сили
мої крила важкі молодечії?« —
з них одне запиталось.
Наче б і не до орлиці речі ці —
й голови не підняла,
бо в думках, у задумі гойдалася
із орлом понад хмари, —
там за ними, для неї здавалося,
нерозлучні упарі . . .

І орля підвелось, і крилами
замахало щосили:
підлетіло і, духом підсилене,
чорну хмару розбило.

Засміялося синіми хвилями
Чорне море глибоке,
степ збудивсь із задуми-ідилії,
молодий степ широкий.
Сколихнувся Дніпро межі кручами,
сколихнувся завзято!
Світ новий на могилах замучених
пробудили орлята!

Листопад, 1967 р.

* *
*

Маленький столик і дві чашки кави, —
як ленти, пара тягнеться від них . . .
Над сходом в небі хмари позлітались,
холодний вітер під вікном притих.

Присіли разом, як завжди, до кави.
Крізь шибу сонце вскочило на стіл . . .
Думками десь із рідними блукали
по передмістях, по левадах сіл.

— Чи пам'ятаєш? —
разом запитались
і засміялися з своїх думок.

Маленький стіл.

Дві кави.

Ще сотались
дві цівки пари ув один клубок,

і він з думками покотивсь степами,
проскочивши минулих двадцять літ . . .

Маленький стіл.

Дві кави поєднали
нас двох в єдиний нероздільний світ.

Листопад, 1967 р.

Із присвятою О. О. на Батьківщині.

Може тому, що серця ритм один
Й думки ще не залигані в тенетах,
У тобі чую свіжодайний плин,
Що живить дух великого поета.

Рости, як в сонці гордий степ, рости,
Як під дощем усміхнені левади.
Піснями Кобзи перекинь мости
Через епоху плазувань і зради.

На боці тім, що в потойбіч веде,
З історії воскресне величаве,
І твоя Кобза пісню віднайде,
Яка ще над степами не звучала!

Підвівся — йди!
Не падай, не клонись, —
Мойого серця не розбий на дрібки!
Може поклонюся тобі колись
Моїм скромненьким голосним дорібком.

Листопад, 1967 р.

ІЗ ЮНИХ ДНІВ

Якось нізтого —
думка просковзнула
в забуті дні, в далекі вечори:
я щось казав . . .
Не знаю, чи ти чула . . .
Я й сам не знав, про що я говорив.

бо навесні, коли п'яніють соком
сади, левади і кущі калин,
на зустріч йдемо соромливим кроком,
п'янки від хмелю нерозлитих вин.

До темряви ти відхиляла очі,
і ніжно так щось очерет шептав.
Туливсь до тебе, —
в збудженні охоче
всі двері до нового відчиняв

і бачив світ, в яким п'яніють ночі,
сади, левади і кущі калин.
А ти ховала соромливі очі,
щоб не співав я нерозлитих вин.

Давно, давно . . .
В шіснадцять весен мрії
будили серце і вели в світи.
Мені дала й забрала всі надії,
але зі мною залишилась ти!

Березень, 1969 р.

ОЙ, МАКИ ЧЕРВНЕВІ . . .

Ой, маки червневі,
ой, маки червоні
кришталевий дощик вас прополоскав;
пелюстки розкрились в голоснім безсонні
й мило нахилились до вусатих трав.

Може то не дощик свіжодайний, чистий
пелюстки макові так обцілував?
Може то сльозини чистого намиста
вітер-чародійник в небі назбирав,

в небі, де світила ясні та далекі
розкидають сльози в пустку-темноту,
він, — на щастя наше, — у прудкому леті
аж на землю кинув, де маки цвітуть.

Ой, маки червоні,
ой, маки червневі,
ці космічні сльози — наче самоцвіт!
Ви, як амазонки,
ви, як королеви,
ваше володіння — це любови світ.

Червень, 1968 р.

ЛІТОМ

У кожного є хмільні весни,
у кожного — солодкі сни.
Спізнiле літо нам принести
зуміло чар весни.

Може від плоду наших квітів
у серці юности потік?
То ж хай весняно пізне літо
наш відмолодить вік.

Нехай і осiнь золотою
косою юність не приспить:
в солодких мріях із тобою
травневий сміх бренить.

У кожного є хмільні весни,
у кожного — солодкі сни.
Спізнiле літо й нам принести
зуміло чар весни.

Липень, 1968 р.

* *
*

В тихі ночі, в літні ночі
Ви виходите
У сади,
В ясних зорях свої очі
Віднаходите,
Як завжди.

І аж тут далеко, мої любі, тут
Вони розсміялися і цвітуть.
Вони розсміялися в самоцвіт,
І миліше горнеться блідий світ.

В світі нашім, в світі цьому
Не знаходимо
Ми стежок,
Що не з дому, а додому
Зводили б
В наш садок.

Ой, виходьте, рідніі, у садки,
Обцілуйте зіроньки залюбки.
З вами поєднаємось в рідний світ
Через зір кришталевий самоцвіт.

Липень, 1968 р.

ТАМ, ДЕ ЯТРАНЬ . . .

Там, де заховалась Ятрань в лози,
Під вербою розливала сльози,
Там чекала милого з чужини
Вірна, нерозплетена дівчина.

Вісточки від любого не було . . .
Залицялись до дівчини другі . . .
А вона ронила щирі сльози
Там, де заховалась Ятрань в лози.

Ой не плач, закохана дівчино,
Милий твій прибуде на Україну.
Там, де заховалась Ятрань в лози,
Ніжно розцілує твої сльози.

Ятрань розпливеться на леваду,
Місяць усміхнеться із-над саду
До сердець закохано-щасливих,
Вірних у любові, незрадливих.

Там, де заховалась Ятрань в лози,
Не рони, дівчино, щирі сльози:
Як степи напояться весною,
Милий твій зустрінеться з тобою.

Листопад, 1968 р.

»Затерлась Русь в Мордві і Чуді . . .«

С. Есенін.

Загубилася Русь у Мордовії, в Чуді,
Вже давно загубилася там.
Піднялася Росія у самооблуді,
Щоб облудний змайстряжити храм.

У підложжі — розриті могили України,
Для поживи — дніпровая кров.
Хіба скарбом окраденим втішити сина,
Який свого іще не знайшов?

О, не втішиш його! Каятям не розчулиш
»Я злодюга, убійник . . . молюсь . . .«
Над Дніпром недопитим, знад Росі та Сули
Підіймається згублена Русь!
Наша Русь! Русь-Україна старинна велика,
В поликах, як веселка ясна!
Злим сусідам-зłodіям на горе велике
Розцвітає, як свіжа весна!

Не згубилася Русь у Мордовії, в Чуді —
Чудь втопила її у сльозах . . .
Через лихо століть славна Русь, її люди
Підіймаються горді в степах!

Березень, 1968 р.

* *
*

Я би віддав усе, що дане мені Богом,
якби свій дух у молодих втілив,
якби гнівним і доброзичним словом,
як світло Правди, юність освіжив! . .

Повиростали би Богдани
не з гніву власного, — з душі
народних прагнень безнастанних,
що проростають в м'якуші
людського розуму! Здобуток
тоді затримали б в руках! . .
Розвіявся б над степом смуток
й невольний розорявся б шлях,
протоптаний з Москви у Київ
смердючим лаптем . . .

Піднесіть

козацькі шаблі на батиїв,
тверезим маршем сміло йдіть
до цілі світлої своєї
і рідне в битвах віднайдіть!
О, мільони Прометеїв,
не чуєте?!

То прокленіть
козацьку волю й мое слово
й мене за гнів та доброту!
Шукайте в мачухи любови . . .
Чи пожаліє сироту?
Вірте, що ні!

О, я би все віддав,
що дане Богом й те, що сам знайшов,
за те, щоб кожний з вас меча підняв
і помочив в чужу нечисту кров!

Березень, 1968 р.

МАТИ

Мати ділить для всіх!
А для себе?
Як щось лишиться — тоже.
Як — ні,
наче їсти немає потреби,
наче сита від щастя сім'ї.

Мати, мати . . .
О, віддана мати!
Хто так жертвенно вмie любить?
Хто із щедрістю вмie давати
так, як вмieш давати нам ти?
Що ж віддали тобі у заплату
твої рідні кохані сини?
Чи здобули тобі вільну хату,
володіння твоєї весни?
Не здобули
погані
безсилі!
А з незгоди і страху тобі
рівноправність таку заробили,
що рабинею ходиш в ярмі!
Лиш пісень у сльозах проспівують,
як згадають твою теплоту . . .
На услугах в чужих забувають,
що лишили тебе сироту . . .
Проклени, амазонко, зрадливих!
Як Сірко,
яничар не жалій!
Хай без пам'ятки, сліду-могили
зникне зрада на стежці твоїй!

Квітень, 1968 р.

У ПОШУКАХ ЗАГУБЛЕНОГО

Згубив її...
І де?
Не знаю...
Між скелями Альпійських гір,
чи як ступав через поріг
рідної хати?
Не згадаю
й не хочу згадувать чомусь,
бо певний вірі, певно знаю:
біля порога відшукаю
і до землі їй уклонюсь,
і буду пити!
Свіжо пити
з рути, барвінку, чебрецю!
Знайду свою я зрадницю,
що вміло вміла залишити
мене в юнацькій літа ті...
І вірною будеш мені
у моїй юній стороні
під ритми пошуків крилатих!
О, молодосте, свіжий спів,
зустрічних дочекаюсь днів!

Квітень, 1968 р.

* *
*

У нашій хаті усе співає,
У нашій хаті усе мовчить . . .
Як сокіл, думка в блакить злітає,
Старе шукає, щоб свіже вчить.

Навчитись важко, ще важче вчити.
Заснути легко, а пробудить
заснуті будні кійком прибиті
потрібно слова, яке гримить,

як канонада в спокої ночі,
як атомові розриви в тьмі!
О, не погоджусь закрити очі,
щоби заснути в глибокім сні!

У нашій хаті усе співає . . .
Розбуджу душу у буревій!
В життєвім співі весни-розмаю
Темряву Світло покличе в бій!

Майбутні весни ясновчудесні
розгорнуть квіти п'янокх пісень!
Моя Людина дитині чесно
в спадковість вручить свободи день!

Квітень, 1968 р.

* *
 *
 *

Душа ніжно співає твоя,
ще ніжніше спів лється у слово,
мов би зроду не знала земля
запальної такої любови,

мов би кіс-пасічок золотих,
ясних зір і шовкового личка,
розтряндрнених уст молодих
й танцювання на грудях намиста

ще не бачив у світі ніхто,
лише ти випивав їх досхочу! . . .
А тепер через мрію-вікно
ще шукаєш ту вроду дівочу . . .

Не повернеться: ти ж не любив, —
випивав ради свого хотіння!
Якби частку їй свого вділив,
не лишила б твого володіння . . .

О, зрадливе словечко присяг!
У кохані своє треба дати!
То й уста розгорілі від спраг
не зуміли б твоїх відцурятись.

Квітень, 1968 р.

* *
*
*

Піднялись очі у прозорість ночі,
Застиглої на плечах яворів,
І блідість недоторкану лоскочуть.
Здригнувся місяць, більш зарожевів.
Німий, німий . . .
Якби ж умів сказати,
Що бачив й бачить нашого згори,
Присіла б ніч за променисті грати,
Підняли б плечі сміло явори,
Буланому вітри розплели б гриву,
З-під вуса б усміхнулись козаки . . .
Німий, німий . . .
І якось так спесиво
Повзе повільно в небі залюбки.
Повзе й не чує, як під ним в орбіті
Кусок металу і людини крик.
Мабуть найменший у космічнім світі
До менших придивлятися не звик?
Мовчи й крутись в безплідній порожнечі!
Чаруй, паруй без свідчення в суді!
Ніч залишає яворині плечі,
Над сходом жмари збилися руді,
І заіскрилися запалі очі
Під зсуненими кущиками брів.
Буланій кінь над кручами проскочив,
Під зов століть світанок розбудив, —
Усе зригнулось в ритмі молодечім
Без свідчення німого ізгори!
І навіть степ свої широкі плечі
Підставив під високі явори.

Жовтень, 1968 р.

ВІДПОВІДЬ НА ЛИСТ ЗЕМЛЯКА

Нас віки так побили по спині,
аж зігнулося тіло в дугу.
Скільки жертв віддали ми понині?
До порівняння: де Україні
віднайти Україну другу?

Чому — так?
Ми, земляче, убогі!
Не відвагою — сенсом стремлінь:
за »слав'янством« волочимо ноги,
за »братерство« премось до знемоги, —
для чужих — несвоїх поколінь!

Поки сенсу родинної дружби
не відчуем у наших серцях,
будем в інших рабами на службі
другорядні —
для »старших« »ненужни«,
як причепа, як дикий будяк.

Пам'ятаеш ти інка-народи
індіянів понищених впрах?
Собі дурень найбільше нашкодить
заробив — небуття в нагороду,
до погибелі втоптаний шлях.

Ти ж, земляче, немов ще при собі:
крім кінцівок — ще маєш кашкет!
То ж кашкет твій не є на суглобі,
не на пневі гнилім ще й убогім —
загартуй свої думи в багнет.

Поважають людей за їх віру
і любов до батьків та дідів.
О, прости! Вперекір тобі вірю,
що твій розум не впреться в сокиру,
яку оком у пільмі зустрів.

Йди ж вперед у душі із собою,
ув очах із сльозами батьків!
Не коровою будь для удою
»по-сусідськи« рукою чужою, —
не м'ячем тебе степ народив!

Якщо ж місця нема для кашкета —
що сказати?

Й таких знає світ:
ти є бог, ти є альфа і бета
в своїм світі-в'язниці, в тенетах,
мов у джунглях фантазій своїх.

Відступись із дороги попрошу,
у »слав'янському« морі втопись!
Гордість щиру свою я доношу,
нею впою родину хорошу,
що в степу розростеться колись.

Ще недовго на день той чекати:
в мою осінь весна зацвіте!
Маю сина і вірного брата!
Бач, яка Україна багата?
Може й ти ще її віднайдеш! . . .

Липень, 1968 р.

* *
*

Із поля вітер вискочив на кручі,
Старим дубам чуприни розчесав,
Зіскочив вниз, щоб вільхам надокучить,
І зупинивсь: калину цілував.

Так само, як колись . . .
Давно те було!
Лише словами завернути час! . . .
Стояв під дубом, серце в тузі чуло,
Що початок неволі від Черкас . . .

»І від Черкас підійме плечі Воля!« —
Зпід вуса крикнув, аж загув Дніпро.
Розбійник-вітер дерсь на кручі з поля,
Богдан до нього підступив на крок.

»Скажи вікам, скажи, знівечив волю
Я, нечестивий . . . Я її згубив . . .
Старий, безсилий мучуся від болю . . .«
Під дубом впав і гірко затужив.

Присів під кручу вітер. І калина
Недоцілована, розплетена, сама.
Спинився час під дубом.
Україна
В степу згубилась.
Всілася зима.

У плавні місяць вскочив, Диким Полям
Подався в безвість, в безвісті погас.
Дуби столітні зажурились голі —
Чогось чекають з шляху від Черкас.

Листопад, 1968 р.

ПОРТРЕТИ

Під чорним чубом ще чорніші брови,
а очі не зустрінуться очей,
не чують вуха іншого розмови,
від власної — в чужих вухах пече.
Сміється світ!
Усесвіт на похміллі!
Ще цікавішим робиться життя!
І байдуже, — не всі плоди доспілі
й хвилини ізмарновані летять,
як метеорів іскорки в заграві,
як павутиння у жовтневий день . . .
Багато зір під чубом кучерявим
не бачать ритму життєвих пісень.

* *
 *

Очі малі, сміються мало,
Ще менше бачать вдалині.
Живіт зрубів — набрався салом,
і лисина чимала стала:
ніде вчепитись сивині.
В поставі — дуб, широкі груди,
до двохметрового доріс.
Із висоти — маленькі люди! . .
Чому ж не витворити чуда
та й посміхатися під ніс?

Квітень, 1968 р.

ПЕРЕД ДЗЕРКАЛОМ

Стоїть постійно, часом принагідно,
чуприну чеше, мружиться, немов
уперше в склі лице своє безплідне
(для себе гарне, мудре!) віднайшов.

Пишається, то кривить тусклі губи,
то шию гне, аж відчуває біль,
лише ховає віком збиті зуби,
що ріжуть душу, наче рану — сіль.

Весь світ в очах — це дзеркало овальне,
полущене при рамці від життя.
За ним — від них у світ несуться сальви
пронизливого крику без пуття

Нарцисе-боже! Чим у поміч стати?
Хірург безсилий: ліків ще нема . . .
Може дзеркальний палац збудувати,
щоб у квадратах відбитка була,

тоді між ними, тисячами схожих,
всі рухи, міміка і голий крик
знайдуть гармонію . . ? Можливо тоже
абсурдно не махатиме язик!

Квітень, 1968 р.

* *
*

То не бджілка рано-вранці
з пелюстків збиває роси
і троянді, як коханці,
запашні цілує коси;

то не бджілка соки чисті
з уст фіялок забирає,
щоб у мед їх перечистить,
в мед цілющій, в мед розмаю.

То Поет збирає перли
із роздумів, людських квітів,
щоб ніколи не завмерли
Щастя й Правда в нашім світі!

Бджоли мають трутня-брата,
трутні бджілок обкрадають . . .
Хоча трутнів небагато, —
між поетами бувають.

Квітень, 1968 р.

НАРЦИСИ

Утік від світу в непрохідні хащі,
від фей вродливого кохання втік.
Між кращими він не знаходить кращих,
щоб з ними поділити юний вік.

Не з тих нарцис наш, примх божеських витвір!
На феї не розділить власне »я«!
У хащах краще, де сховався вітер,
сам із собою щастя обмінять.

В таких роздумах опустивсь в долину,
де озера виблискує емаль,
куди з джерел нагірних безупину
криштальні води сипляться з обваль.

Ах, озеро в гаптунках лілій білих!
Ах, озеро в лататі-поликах!
Той пензель, що пейзаж створив так вміло,
утримувався в божеських руках!

Навіщо феї, музи голосисті,
вибагливо наївні дівчаки?
На озеро в криштальному намисті
Нарцис не проміння їх таки!

Нікого він не хоче! Ні, нікого . . .
Ненароком у люстрі озерця
він нахилився, мов би до святого,
свого портрета юного лица.

Душа застигла. Зупинилось серце.
Кров загорілась в сонячний пожар.
Думки, як діти Марса, в хижім герці
одні других зложили на вітар.

Ах, Евріка!
Знайшов, знайшов кохання!
Своє до себе, чисте, без плодів!
Незнаний бог побачив й без вагання
букет ненависти в кохання вплив.

* * *

Леленда каже: весняні нарциси —
нащадки самовкоханих богів.
Із тіла смертних плодяться під хмизом
пахучі квіти в шапці будяків.

Квітень, 1968 р.

ШВЕЙЦАРСЬКІ КРАЄВИДИ

Під горами розлігся у спокої,
вечірнім небом вкрився на нічліг.
На другім боці — з-за гори стрімкої
останній промінь стелиться до ніг
через чарду прозорого туману
по свіжим тілі тихої води.
Наївний човен скочив по Лиману,
щоб залишити без слідів сліди.
І знову спокій. Сонце залишило
кусочок рожі на гірським шпилі,
Лиман обнявся з вечорем сонливо,
щоби дрімати у моїм теплі.

Над озером Лиманом.

* * *

Над моїм степом випило вже роси,
а за верхами гір воно ще тут . . .
Лишень промінням лиже сизі коси
туманних хмар, що схилами повзуть,
і розсипає золотий серпанок
на водоспаду зігнутому струю.
Між горами запізнюється ранок
і гонить думу в сторону мою,
де світ широкий стелиться для ока!
В широких світі — розмахи думок,
і почуття життя в душі глибоко
є волі джерелом, звідкіль струмок
постійно обмолоджених поривів
красу навчає бачити, любити.
Шпилі обдерті, кучеряві сжили,
люблю я вас, — з вами не хочу жити!

1968 р.

ІЗ ПЕНЗЛЕМ ПО МАЙОРЦІ

Вуха підняв, спустив очі під ноги,
упершися стоїть напівгори,
наче б не було перед ним дороги,
чи та, що є — без полум'я горить.
Навіть не бачить кактусове листя
обабіч на розпеченій скалі,
навіть не чує, як прибій розбився
на набарежнім перегрітім склі.
Байдуже все: верхи горбів убогих,
дорога, що до ніг мов приросла . . .
Вуха підняв, спустив очі під ноги
і вперся, як годиться для осла.

* * *

Трояндам дощ холодний залишив:
Хай їм обмиє всміхнені вуста.
А сам — під сонце!
Сонцем вічно б жив —
Воно ж ogrіло молоді літа!

Чарівне море дотиком руки
Відмолодило тіло, в тілі — кров,
Збудило з болем молоді думки,
З якими жив, з якими сміло йшов . . .

А поруч — діти і дружини сміх . . .
В житті немає інтимніших втіх!

* * *

Як хочеться:

Піднятись вранці з сонцем, в ритм пісень
Зійти на шпиль скали і споглянуть,
Як ніжно розцвітає теплий день
Над нею і в затоці Магалуф.
Випити легіт, материнських рук
Живучу ласку ніжну і п'янку,
Що будить до життя, що кожний звук
Сплітає у симфонію дзвінку.

А потім всістись на слизькій скалі,
Обкутаній у прибережній фавні,
Й думками посковзатися на склі,
Що від Дніпра розкинулося в плавні,
Пройтися степом й на коротку мить
Між копами наплакатись досита,
Щоб гордість роду потім розтрусить
На землях сонцем і дощем залитих . . .

Так хочеться! . . .

Липень, 1968 р.

ШКІЦИ З ІТАЛІЇ

Між кавунами не впізнати зразу,
лише баретка зраджує лице
упите сонцем, як кавун, як пляжу
рукав, що простягнувся в озерце.
І, як кавун, він сонний і неспішний.
»Сеньйоре!«
Лише брови підтягнув.
Смугастих красень під рукою тріснув,
сеньйор розмову кавуна відчув
ліниво підтягнув хребет зігнутий,
ліниво ліри-паперці згорнув . . .
Немов не міг ту істину забути,
що братом кавунові він не був.

Біля оз. Комо.

* * *

В корі оливкових дерев цвіркун, —
старинний мешканець землі старої, —
забив акордом дивовижних струн
і сипле черкотінням із стрімкої
обмитої пожарами сторіч
скали, що вигнулась, немов від горя,
чи від дерев, що вп'ялися до пліч
і заглядають до люстерка-моря.
Усе в постійнім ритмі: моря шум,
запінені під сонцем »білі коні«,
скала, дерева, кактуси без дум
і черкотіння в голоснім безсонні.

Адріятика.

Венеція присіла у воді,
Коріннями в болото прососалась.
Весляр управний, диво — не водій,
в гондолі блудить по шляхах-каналах
й не бачить світу: лиш рукав води
й стару Венецію, колишню кралю,
котра, як дівка, зваблює сюди
зіпрілого туриста й мокрим шалем,
як перукар гарячим рушником,
обкручує і тиче в руки вази.
Лиш набережна мокрим язиком
і прохолодою до ніг підлазить.
Для малярів Венеція, і тих,
хто ще в ній бачить дивом-дивну кралю.
Мене ж лоскоче мокрим потом сміх
і закриваю очі . . .
Не причалюй,
веселий гондолере, де поріг
упрах струхнілий: я свого хочу!
Туди шукатиму твердих доріг
де широчінь очима потолочу!

Затихло море.
Із зеленим крабом
щось сталося, і він сховався в намулі.
Понад широким голубим едвабом
вітрець зітхнув і скочив на ходулі,
і зачепив полою чорну жмару,
що саме з Альп зсувалася на море,
зробив із пляжу піщану Сахару
і зсунув воду у зелену гору.
Навздогін людям знялись парасолі!
Із неба грім розсипав дикі сальви!
Ожили тополині пальці кволі,
за землю листям ухопились пальми!
І знову тихо:
скочив вітер в воду,
із бризками сипнувши прохолоду.

Липень, 1968 р.

НАД МОРЕМ ХМАР*

Далеко, ген, під Морем Хмар сховався
присілий в скалах Порто де ля Круз,
а понад Морем Хмар в блакить піднявся
вулкан, що в лаву червом загруз,
з грудей якого, лава, мов маніжка,
на кактус звисла в тиші первини.
В ногах пустеля гола, бездоріжна
в минуле хоче думку заманить.
Гарячим тілом з чистої блакиті
присіло сонце на руді хребти
із намаганням лаву розтопити,
якій не вдалось в море доповзти

Первісний спокій!
В мільйонах років
під Морем Хмар життєвий ритм припав.
А тут — вулкан високий, голобокий,
що жив в огні і у вогні сконав.

1968 р.

*) Море Хмар — постійне скупчення хмар у виймці біля Порто де ля Круз, на острові Тенеріф. Назва місцевих жителів.

НА АВСТРІЙСЬКІ МОТИВИ

Під скалою притулилась розмальована,
як в неділю панна молода.
Неспокійна наче, розхвильована,
що ялина вперлася на дах.

Усміхаються розчинені віконниці
і гостинно кличуть до воріт.
Навіть браві чепурнухи-сосни ці
просять в гості всіх і цілий світ.

* * *

Дощ освіжив вершки ялин на скалах,
а вище них — стрімких шпилів боки
кінцем вінка веселка обмотала
й цілує сніжні клапті залюбки.

Від них вона в дугу містка зігнулась,
упершися у хмару дощову, —
саме в тім місці в кольори вдягнулась
і сіє їх на всміхнену траву.

Аж ген, в долині, де струмок сміється,
між соснами сховала другий край . . .
Мабуть тому так рідною здається,
що цілувала голосний Дунай!

1968 р.

ЗАМІСТЬ РЕЦЕНЗІЇ

П'є з півполумисків смачний нектар
Зелена бджілка, всівшись на руці
Овальної шкатулки.

А пожеар

В червонім оці, наче голубці

У гуці вишняку червневих дань,

Висмоктує весь віск із щільників

Й димить кадилом.

Зіжмана, відстань

Від позавчора і від тих віків,

В яких у чашечки втопав пилок,

Щоби зродились в райському саду

Плоди спокуси.

Стільчики з голок

В м'якуш вп'ялися, колять молоду . . .

І, мов на дзиглику, —

Її це тінь

Для подиву наступних поколінь.

Січень, 1969 р.

* * *

Прокинувся.
Чи спав? Не знаю.
Проте, немов би споглядаю
уперше на земну красу:
в лице замочене в росу, —
у розгаптованій хустині, —
на стан високий тополиний,
на мрамур рук, на сміх очей, —
на дійсність! . .
Може привід цей —
міраж?
Міраж спонуканий душею,
бажання примхи . . .
А вона душа,
є нерозлучна з Дівою моею
на яву, в снах, у голосних віршах.
Хай чорнокосі по ночах голосять,
у знахурок вишукують доріг,
ми переступим через свій поріг,
хоча чужі ніколи не попросять.
Дороги перехрестяться.
Ізнову
степами розмахнеться буревій —
у боротьбі віднайдем спільну мову
між пострілом подій . . .
Міраж, бажання примхи, згине,
і розгаптовану хустину
Вона розстелить наче в сні
на потолоченій стерні.

Квітень, 1969 р.

А жаль, їйправо!
В однім віці-часі,
З одного саду визрілих плодів
І не зустрілись в пахоцях акацій:
Сусід-нахаба шлях загородив.

Дивись:
Картуз аж набакир ізбився,
А усміх півлюдини . . .
Жаль і ні!
Чолом наш дух в поклоні не схилився
Перед чужими у чужім багні.

Усмішка волі — весни свіжих рацій,
Із плоду правди — незборимий лет!
До зустрічі у пахоцях акацій,
Поетом розцілований поет.

1969 р.

ДУХ НАД ТІЛОМ

Із вереском та без перекликів із лунами,
мов тихий легіт —
і без силуетів,
а часом славолюбними, але безструнними,
пінгвіни пролітають смілим летом.

Аж дощ прихлюпує.
Городи розтряндені
напиті сонцем і хмаринним соком —
між ними перші не ідуть останніми:
вони за хмари звилися високо.

Там, на полях бойовиц, між метеоритами,
у безчасі буття, тілесні болі
перед горінням духа полум'ям закриті є,
як назиму солома у стодолі.

Із духом Діви-Музи — пісня закосичена,
із духом пісні —
лет орлиних далей!
Новітній геній і пророк —
необезличений:
він є володар людських інтегралів.

Якщо у хащах, в собі, чи закутий гетами, —
тремтлива пісня,
голос безязикий . . .
Хто пісні чистій дух ізрешетить багнетами,
той буде переможець над поетами
і, як Поет, великий!

Липень, 1969 р.

ВЖЕ КВІТНУТЬ ЛИПИ . . .

Вже квітнуть липи. На пучки гвоздйк,
як сльози, ронять пелюстки віджилі.
А від троянд, мого ества владик,
струмок життя вливається у жили.

Заллюся сміхом! Байдуже, що день,
той, пережитий у труді без плоду,
дзвенить тепер наснагою пісень
для унучат щасливих мого роду.

Що дідусі, у розквіті липневім,
у передгроззі — дідусі в поставі . . .
Не жаль, їйбогу! Під конем крицевім
в чужих лісах пропадуть у неславі.

Я простягаю руки в майбуття
до унучат через руїни часу:
під липами розквітлими життям
вогнь троянд серця цілує ласо.

Тоді вже призабудуться часи
навали орд нового Чінгіс Хана.
Заквітнуть липи. Скажу: »Не гаси
вогню троянди, дорога,
кохана«.

Липень, 1969 р.

З М І С Т :

	Стор.
ВОГОНЬ ТРОЯНДНИЙ	5
ЗИМА ЧЕКАННЯ	6
ІЗ МУЗОЮ	7
РОЗДУМИ (50)	13
КЛЯТВА	67
ВІЧНОЖИВА	68
МЕХАНІЧНА РУКА... ..	71
З-ЗА ТУМАНУ... ..	72
ОРЛЯТА	73
МАЛЕНЬКИЙ СТОЛИК... ..	75
МОЖЕ ТОМУ... ..	76
ІЗ ЮНИХ ДНІВ	77
ОЙ МАКИ ЧЕРВНЕВІ... ..	78
ЛІТОМ	79
В ТИХІ НОЧІ	80
ТАМ, ДЕ ЯТРАНЬ... ..	81
ЗАГУБИЛАСЬ РУСЬ...	82
Я БИ ВІДДАВ УСЕ...	83
МАТИ	84
У ПОШУКАХ ЗАГУБЛЕНОГО	85
У НАШІЙ ХАТІ...	86
ДУША НІЖНО... ..	87
ПІДНЯЛИСЬ ОЧІ... ..	88
ВІДПОВІДЬ НА ЛИСТ ЗЕМЛЯКА	89
ІЗ ПОЛЯ ВІТЕР...	91
ПОРТРЕТИ	92
ПЕРЕД ДЗЕРКАЛОМ	93
ТО ТО НЕ ВДЖІЛКА	94
НАРЦИСИ	95
ШВЕЙЦАРСЬКІ КРАСВИДИ	97

	<i>Стор.</i>
ІЗ ПЕНЗЛЕМ ПО МАЙОРЦІ	98
ШКІЦИ З ІТАЛІЇ	100
НАД МОРЕМ ХМАР	103
НА АВСТРИЙСЬКІ МОТИВИ	104
ЗАМІСТЬ РЕЦЕНЗІЇ	105
ПРОКИНУВСЯ... ..	106
Л. К. НА УКРАЇНІ	107
ДУХ НАД ТІЛОМ	108
ВЖЕ КВІТНУТЬ ЛИПИ	109

англ. мові. У словах відчував радість і сум до повної глибини творця:

»Вродивсь для сміху і для сліз
вродився.

А просто запитатися: Чому?
Хіба я знаю? Може лиш тому,
Щоби на світ і всесвіт роздивився...«

У іншому вірші читаю:

»Сховалась молодість в холодних тінях
За купою подертих чорних хмар...
Чи я купався в сонячних проміннях?
Чи чарував мене Волосожар?«

Я зауважив далину в його погляді, що зв'язувала роки минулого, роки терпіння і переживання.

— За окупації моєї країни німцями, мене змушено у табори «дешевої робочої сили», де я перебував до кінця війни. Через терпіння я впізнав світ щастя, і для цього світу віддаю свою працю. Доля мене зробила вигненцем. Вигнання — філософом. А чи знаєте, поет живе майбуттям: він має сильні відчуття щодо майбутнього. Інтелект допомагає відчуттям малювати майбутнє у картини реальних кольорів. Поет це може осягти тоді, коли спроможний згармонізувати дух і розум. Для мене, бачите, життя є поезією, а поезія — життям. Саме тому поет є філософом.

Одна із поезій у його книжці зупинила мій погляд на словах:

»Відкрий же серце:
приятелем будь!
І прошу дуже, друже,
не забудь,
що моя хата — теплий замок твій,
уквітчаний трояндами надій.
Як не забудеш, друже,
то тоді
знайдемо мир і щастя на землі«.

Гарольд ГРІНБЕРГ

Друковані праці Олександра Де: —

»ПІСНЯ СЕРЦЯ«

»ЖИВІ ЛЕГЕНДИ«

»РОЗДУМИ«

»»ПІД ЧУЖИМ НЕБОМ«

“WITHOUT TEARS”

(англійською мовою)

“PERSONA NON GRATA”

“STALIN: PERSONA NON GRATA”

(англійською мовою)

»ХВОТІЙ АБО НАШ ФАУСТ«.